Σαμψούντα γύρισα…

Όλη μου η ζωή είναι καραβοτσακισμένη.

Ο Μάιος του 1919 με σημάδεψε πικρά. Ήμουν μόλις 15 ετών, μικρό κορίτσι. Η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου χαράχτηκε ανεξίτηλα μέσα μου. Ο τόπος μας καταστράφηκε. Μας έδιωξαν, μας βασάνισαν, μας σκότωσαν. Μου φύλαγε φτώχεια η ζωή, αλλά από τέτοιους πόνους δε σπάραξε η ψυχή μου. Ο θάνατος των ανθρώπων μου με πόνεσε πιο πολύ από όλα. Ήταν πολύ δύσκολο να ξαναχτίσουμε τη ζωή μας από την αρχή. Η Χριστίνα, η αδελφή μου, είναι το μόνο μου στήριγμα ακόμη και σήμερα. Οι δυο μας παλέψαμε και ενώσαμε τα κομμάτια μας. Όλοι οι δικοί μας χάθηκαν στη γενοκτονία και έτσι μείναμε μόνες μας. Η αδελφή μου αποτέλεσε τον φύλακα άγγελό μου.

Τώρα πλέον, έπειτα από 50 χρόνια πήρα μια μεγάλη απόφαση, μια δύσκολη απόφαση. Θα ξεκινήσω το ταξίδι προς τη γενέθλια γη μου. Ξέρω πως δε θα είναι εύκολο ,όμως όσο έχω δίπλα μου την Χριστίνα δε φοβάμαι. Η Σαμψούντα με περιμένει και τώρα ήρθε η στιγμή να την ανταμώσω ξανά. Η διαδρομή είναι μεγάλη, από την Αθήνα στην Αλεξανδρούπολη και έπειτα στον Πόντο. Ακόμη και σήμερα μετά από τόσα χρόνια υπάρχει μέσα μου μια ανησυχία. Δεν ξέρω τι θα αντικρίσω, αν θα μείνω όρθια και δε θα καταρρεύσω.

Έφτασε η μεγάλη μέρα. Είναι 7.30 το πρωί, ο ήλιος ανατέλλει σιγά σιγά και ένα χρυσαφί χρώμα απλώνεται στον ουρανό. Βρισκόμαστε στο σταθμό των λεωφορείων. Κρατάω στο χέρι μου δύο εισιτήρια, ένα για εμένα και ένα για την αδελφή μου. Η Χριστίνα τρέμει. Το ακούω στη φωνή της. Έπειτα από 30 λεπτά ανεβαίνουμε στο λεωφορείο και η διαδρομή ξεκινά. Ο καιρός είναι γλυκός, το καλοκαίρι έχει ήδη αρχίσει να δείχνει τα σημάδια του παρόλο που μόλις άρχισε. Παρατηρώ τους ταξιδιώτες που κάθονται δίπλα μας. Αυτοί οι άνθρωποι έχουν επιλέξει την Σαμψούντα ως προορισμό διακοπών, τίποτα παραπάνω. Εγώ όμως κάνω ένα ταξίδι ζωής αναζητώντας την πατρίδα μου που βάφτηκε κόκκινη από το αίμα. Η Χριστίνα με κοιτά στα μάτια.

-Βασιλική φοβάμαι. Φοβάμαι πολύ. Νομίζεις ότι θα αντέξουμε;

-Μη φοβάσαι κορίτσι μου, της απαντάω. Το χρωστάμε στους δικούς μας ανθρώπους, σε όσους χάθηκαν άδικα.

-Δίκιο έχεις. Αυτό το ταξίδι είναι το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε.

Η διαδρομή είναι μεγάλη. Κάθομαι στη θέση μου και προσπαθώ να μαζέψω δυνάμεις για όσα με περιμένουν. Οι ώρες περνάνε, τώρα είναι 5 το απόγευμα. Έχουμε φτάσει

στην Αλεξανδρούπολη όπου και θα διανυκτερεύσουμε. Επιβιβαζόμαστε σε ένα ταξί και οδεύουμε προς το ξενοδοχείο. Το δωμάτιο είναι μικρό και μουντό, έχει μόνο δυο κρεβάτια και ένα μπάνιο. Δε με ενδιαφέρει όμως, αρκεί για να περάσουμε μια νύχτα. Αύριο πρωί πρωί θα ξεκινήσουμε για τη Σαμψούντα, έχω μεγάλη ανυπομονησία. Είμαι τόσο κοντά στον τόπο μου και στο παρελθόν μου. Καταφέρνω να κοιμηθώ μόνο 2 ώρες. Ξύπνησα στις 6.30 όπως και η Χριστίνα και έπειτα από λίγο μαζέψαμε τα πράγματά μας. Το λεωφορείο μας περίμενε έξω από το ξενοδοχείο. Είναι 7.30 το πρωί και έχουμε ήδη ξεκινήσει. Οι ώρες περνάνε πολύ αργά, λες και κάποιος δεν αφήνει το χρόνο να κυλήσει. Κλείνω τα μάτια μου για έναν δύσκολο ύπνο. Δεν ξέρω για πόσες ώρες. Όταν ξυπνάω στρέφω το βλέμμα μου στο παράθυρο και αντικρίζω ένα πανέμορφο τοπίο με ανθισμένα λουλούδια και καταγάλανο ουρανό. Νιώθω έναν γλυκό αέρα να μου χαϊδεύει το πρόσωπο και καταλαβαίνω πως βρίσκομαι στη Σαμψούντα. Κατεβαίνουμε από το λεωφορείο και δεν μπορώ να συνειδητοποιήσω πόσο έχει αλλάξει ο τόπος μου. Πιάνω το χέρι της Χριστίνας και νιώθω το βλέμμα της πάνω μου. Ξέρω τι σκέφτεται…

Ξεκινάμε σιγά σιγά να ανηφορίζουμε σε ένα σοκάκι. Δεξιά και αριστερά υψώνονται πολυκατοικίες, δίπλα μαγαζιά. Τίποτα από όλα αυτά δε θυμίζουν όσα ήξερα. Δεν αναγνωρίζω τα λημέρια μου, όσα έζησα στην παιδική μου ηλικία. Όμως βλέπω και κάποια χαλάσματα. Υπάρχουν ακόμα σπίτια που έμειναν όπως τότε και δεν άλλαξε τίποτα σε αυτά. Ξαφνικά αρχίζω να διακρίνω το σπίτι μου. Καμένο, μισογκρεμισμένο. Δεν είναι όπως το άφησα αν και δεν περίμενα να το βρω όπως τότε. Στρέφω το βλέμμα μου ολοκληρωτικά επάνω του και δεν μπορώ να πιστέψω αυτό που βλέπω.

-Βασιλική… φτάσαμε. Είναι αλήθεια, είμαστε στο σπίτι μας.

-Αχ Χριστίνα μου … Είσαι έτοιμη;

-Ναι. Αφού είμαστε μαζί, είμαι έτοιμη.

Η πόρτα είναι σκουριασμένη και την έχουν καταπνίξει καταπράσινοι κισσοί. Με δυσκολία καταφέρνουμε να την ανοίξουμε και να περάσουμε στην αυλή. Το μόνο που έχει μείνει όρθιο είναι ένα σιδερένιο τραπέζι με μια καρέκλα. Θυμάμαι πως καθόμασταν εκεί τα απογεύματα μαζί με φίλους και συγγενείς. Όλα τα υπόλοιπα είναι ισοπεδωμένα. Τα περισσότερα δέντρα έχουν μαραθεί. Το χώμα που πατάω είναι ξερό και γεμάτο φύλλα. Η τριανταφυλλιά που μας ξυπνούσε κάθε πρωί χάθηκε.

Η αδελφή μου έχει προχωρήσει πιο μπροστά και βρίσκεται στην τότε μεγαλόπρεπη πόρτα που οδηγεί στο σπίτι. Είναι μισάνοιχτη διότι κανένας δεν πρόλαβε να την κλείσει. Είναι γεμάτη χαρακιές. Την ακουμπά απαλά με το χέρι της και το εσωτερικό του σπιτιού ξεδιπλώνεται μπροστά της. Ένα σύννεφο σκόνης μας πλημμυρίζει. Το πρώτο πράγμα που αντικρίζουμε είναι η τραπεζαρία που κάθε Κυριακή φιλοξενούσε όλη την οικογένεια. Στο τραπέζι βρίσκεται ένα λινό τραπεζομάντιλο και πάνω του στέκονται δυο κρυστάλλινα ποτήρια που περιμένουν κάποιος να τα αγγίξει. Βλέπω τη Χριστίνα να κάθεται σε μία από τις καρέκλες διότι δεν αντέχει άλλο. Έχει

καταρρεύσει ήδη από τα συναισθήματα που την κατακλύζουν. Της δίνω ένα μπουκάλι με νερό που κρατάω.

-Βασιλική συνέχισε λίγο μόνη σου. Θα κάτσω να ξαποστάσω πέντε λεπτά να ξεκουραστώ και θα συνεχίσω μετά. Προχώρα εσύ.

- Εντάξει κορίτσι μου. Πάω στο σαλόνι και θα ξανά έρθω για να πάμε μαζί επάνω.

Βρίσκομαι πλέον στο καθιστικό μόνη μου. Κοιτάω ολόγυρα και το μόνο που βλέπω όρθιο είναι ένα μικρό ξύλινο τραπεζάκι. Όλα τα έπιπλα είναι κατάχαμα ξεσκισμένα. Πάνω στο σκονισμένο τραπεζάκι στέκει η εικόνα του Χριστού ματωμένη. Δάκρυα κυλούν από τα μάτια μου και ποτίζουν το παλιό πάτωμα. Βλέπω μια σκισμένη φωτογραφία της οικογένειας. Την παίρνω και την κρύβω καλά μέσα στον κόρφο μου. Διατρέχω με το χέρι μου τους νοτισμένους τοίχους που κρατούν ακόμα το εικονοστάσι όρθιο. Περνάω έπειτα στην κουζίνα. Δεν υπάρχει τίποτα άλλο πέρα από ένα τσουκάλι. Βλέπω τη Χριστίνα δίπλα μου. Αποφασίζουμε να πάμε μαζί στον επάνω όροφο. Κοιτάω την μεγάλη ξύλινη σκάλα που οδηγεί στα δωμάτιά μας. Φοβάμαι να ανέβω, τα σκαλοπάτια έχουν σαπίζει από την πολυκαιρία. Η αδελφή μου μού σφίγγει το χέρι και με ωθεί να ανέβουμε επάνω. Το πρώτο πράγμα που αντικρίζουμε είναι το δωμάτιο των γονιών μας. Εκεί τρέχαμε κάθε βράδυ όταν ήμασταν μικρές και βλέπαμε εφιάλτες. Το στρώμα είναι σκισμένο και ο καθρέφτης έχει σπάσει σε χίλια κομμάτια. Βλέπουμε την πόρτα του δωματίου μας. Η Χριστίνα την ανοίγει με τρεμάμενο χέρι. Αχ… Πόσες ωραίες αναμνήσεις με τις δυο μας εδώ μέσα. Αντικρίζω το κρεβάτι μου που είναι ακόμα σκεπασμένο με ένα σεντόνι. Φοβάμαι να το σηκώσω. Πιστεύω πως θα ξεπηδήσουν άσχημες αναμνήσεις. Όμως το κάνω. Βλέπω το παλιό μου ημερολόγιο. Νιώθω την καρδιά μου να ματώνει και να γίνεται θρύψαλα. Με βουρκωμένα μάτια ,ήδη, το ανοίγω. Αρχίζω να βλέπω ημερομηνίες και μισοτελειωμένα κείμενα. Διαβάζω δυνατά.

10 Φεβρουαρίου 1919

Οι μέρες κυλούν τόσο δύσκολα. Φοβόμαστε να βγούμε από το σπίτι και οι μετακινήσεις μας είναι ελάχιστες. Οι Τούρκοι είναι παντού, ο κλοιός έχει σφίξει αρκετά. Μόνο ο πατέρας βγαίνει από το σπίτι, εδώ και δύο μήνες δεν έχω περάσει την πόρτα της αυλής.

22 Μαρτίου 1919

Άλλος ένας μήνας πέρασε. Οι σκοτωμοί δεν έχουν τελειωμό. Οι Χριστιανοί είναι ανεπιθύμητοι παντού. Έχουμε μείνει πολύ λίγοι εδώ στη Σαμψούντα και όλο και λιγοστεύουμε. Έχουν έρθει στο σπίτι κάποιοι συγγενείς μας διότι έχασαν τα δικά τους σπίτια από τους Τούρκους.

14 Απριλίου 1919

Τα πράγματα γίνονται όλο και χειρότερα. Ακούγονται όλη μέρα πυροβολισμοί και ποδοβολητά. Τα τρόφιμα λιγοστεύουν, τα μαγαζιά των Χριστιανών είναι όλα καμένα.

Εχθές το βράδυ είχε πανσέληνο. Η μητέρα φοβήθηκε και άρχισε να θυμιατίζει το σπίτι. Με δυσκολία μπόρεσα να κοιμηθώ.

17 Μαΐου 1919

Κάτι έρχεται. Κάτι πολύ άσχημο. Για όσους έχουμε μείνει ακόμα ζωντανοί κάτι ετοιμάζουν. Και δε θα αργήσει. Το αισθάνομαι μέσα μου αλλά δεν θέλω να το πιστέψω.

Δε μπορώ να διαβάσω άλλο. Πέφτω στην αγκαλιά της αδελφής μου και κλαίω με λυγμούς. Νιώθω τα δάκρυά της να πέφτουν καυτά στον ώμο μου. Αρχίζουν να ξεπηδούν εικόνες στο μυαλό μου. Όσα είχα καταφέρει να θάψω μέσα μου με το πέρασμα του χρόνου εμφανίστηκαν ξανά. Στην πραγματικότητα ποτέ δεν τα ξέχασα. Απλώς με τον καιρό οι πληγές μου ησύχασαν. Είναι αδύνατο να ξεχάσω όσα έγιναν. Ούτε εγώ αλλά ούτε και η Χριστίνα δεν ηρεμήσαμε ούτε μία στιγμή. Είναι θαύμα που καταφέραμε να σωθούμε και οι δυο μας. Όλους τους χάσαμε, όλους. Η 19η Μαΐου αποτελεί μια μαύρη μέρα την οποία δεν θα ξεχάσει κανείς μας. Προσπαθούμε να γλυτώσουμε, πατάμε ο ένας πάνω στον άλλο για να ξεφύγουμε. Είναι όλα τόσο θολά εκείνη τη μέρα. Ακόμη και σήμερα δεν μπορώ να καταλάβω πως χάσαμε τους γονείς μας μέσα στο πλήθος. Ακούγονται κραυγές από παντού. Συνειδητοποιώ ότι δεν βλέπω κανέναν άλλο πέρα από την αδελφή μου, σφίγγω ακόμη πιο σφιχτά το χέρι της. Αν δεν ήταν εκείνη δε θα υπήρχα σήμερα.

Ο θυμός δεν έφυγε ποτέ από μέσα μου. Αυτό που κάποιοι ονόμασαν πόλεμο, ήταν Γενοκτονία. Στον πόλεμο μάχονται όλοι και παλεύουν. Στη γενοκτονία δεν υπάρχει μάχη. Υπάρχει μόνο θάνατος. Άδικος θάνατος, μαζικές σφαγιές ανυπεράσπιστων ανθρώπων. Οι κατακτητές μας απλά επειδή το ήθελαν αποφάσισαν να μας σκοτώσουν. Χωρίς καμία δικαιολογία. Διότι δικαιολογία δεν υπήρχε. Όταν σκοτώνεις παιδιά, γυναίκες, άντρες που δεν έχουν φταίξει σε τίποτα τελείς μια γενοκτονία. Όσοι πιστεύουν ακόμη και σήμερα πως ήταν πόλεμος, δυστυχώς κάνουν λάθος. Μακάρι να είχαμε καταφέρει να πολεμήσουμε και όχι να τελειώσουν όλα τόσο άδικα για τους Έλληνες του Πόντου. Πάντα μέσα μας υπάρχει μια μαύρη σκιά , θολές μνήμες. Όσοι χάσαμε πάντα θα είναι ζωντανοί για εμάς. Μπορεί να τους πήρανε από κοντά μας αλλά ποτέ δεν θα τους πάρουν από το μυαλό και την καρδιά μας. Διότι ό,τι και να γίνει ποτέ δεν ξεχνάμε τους ανθρώπους μας, τους αγγέλους μας.

Σηκώνομαι από το κρεβάτι και πηγαίνω στο παράθυρο. Ο αέρας μου χτυπάει το πρόσωπο και με βοηθά να συνέλθω. Η Χριστίνα με παίρνει αγκαλιά και κατεβαίνουμε μαζί από τις σκάλες. Βγαίνουμε έξω από το σπίτι και αποφασίζουμε να κάνουμε μια βόλτα στα παλιά μας λημέρια για να δούμε πόσο έχουν αλλάξει. Υπάρχουν ελάχιστα σπίτια που αναγνωρίζουμε από τότε. Αναρωτιέμαι αν έχει μείνει κανείς από τότε. Βρισκόμαστε στην πλατεία και με χαρά διαπιστώνουμε πως ακόμη και σήμερα όλα είναι φτιαγμένα από πέτρα, θυμίζοντάς μας τα παιδικά μας χρόνια. Δεν υπάρχουν πολλοί άνθρωποι αυτή την ώρα. Όμως το βλέμμα μου καρφώνεται σε μία γυναίκα. Τα μάτια της φαίνονται γνώριμα.

-Χριστίνα .. αναγνωρίζεις αυτή τη γυναίκα με τα ξανθά μαλλιά;

-Δεν το πιστεύω Βασιλική. Είναι η Ειρήνη, η συμμαθήτριά μου από τότε. Ειρήνη; Ειρήνη;

Η γυναίκα είναι όντως συμμαθήτρια της αδελφής μου. Πόσες φορές παίζαμε μαζί όταν ήμασταν μικρές… Πόσες αναμνήσεις έχω από εκείνη. Η Ειρήνη μένει πλέον εδώ μαζί με τον άντρα της. Καθίσαμε για αρκετή ώρα μαζί και μιλούσαμε. Είδα την αδελφή μου τόσο χαρούμενη και μου έδωσε αμέτρητη δύναμη. Η Ειρήνη δέχτηκε με μεγάλη ευχαρίστηση να μας φιλοξενήσει τη νύχτα. Κοιμήθηκα ήρεμη μετά από αρκετό καιρό. Ξημέρωσε και οι ακτίνες του ηλίου πλημμύρισαν το δωμάτιο. Ξυπνήσαμε έπειτα από πολλά χρόνια στον τόπο μας. Αυτό το ταξίδι έπρεπε να γίνει. Αποφασίσαμε με τη Χριστίνα να πάμε για άλλη μία φορά στο σπίτι μας. Μόλις φτάσαμε καθίσαμε στην αυλή για να μιλήσουμε.

-Πώς νιώθεις;

-Έπειτα από πολλά χρόνια νιώθω πολύ ήρεμη Βασιλική. Έπρεπε να έρθουμε εδώ, το χρωστούσαμε στους γονείς μας.

-Έχεις δίκιο. Πραγματικά αισθάνομαι πολύ χαρούμενη και γαλήνια.

Συζητήσαμε αρκετή ώρα και πήραμε μια μεγάλη απόφαση για την καθημερινότητά μας από εδώ και πέρα. Η ζωή μας είναι πλέον εδώ, στη Σαμψούντα. Δεν θα φύγουμε για δεύτερη φορά, όχι πάλι. Έχουμε αρκετή δύναμη μέσα μας και θέλουμε να μείνουμε εδώ. Έχουμε στήριγμα η μία την άλλη. Θα μεταφέρουμε εδώ όλα μας τα υπάρχοντα και θα ξανά ανοίξουμε το παλιό μας σπίτι. Δεν πέρασε ούτε μία ώρα και αρχίσαμε ήδη να συμμαζεύουμε. Ξεκινήσαμε από την αυλή και έπειτα προχωρήσαμε στην κουζίνα. Όλα πλέον έχουν δρομολογηθεί. Σε τρεις ημέρες θα έρθουν όλα τα υπάρχοντά μας από την Αθήνα και το σπίτι μας θα γίνει όπως παλιά. Δεν θα φύγω ξανά από τον Πόντο, από τη Σαμψούντα. Εδώ έζησα τα καλύτερα χρόνια μου, την πιο γλυκιά παιδική ηλικία. Όσο ζω, εδώ θα βρίσκεται το σπίτι μου.

Σαμψούντα γύρισα και δεν πρόκειται να φύγω ποτέ ξανά, ποτέ ξανά…